

Avsaknad av tjänstepension

Hur mycket behöver man spara för att kompensera för detta?

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Eget sparande från befintlig inkomst.....	2
Eget sparande från ökad lön	3
Spara ikapp tidigare år med avsaknad av tjänstepension	5

Avsaknad av tjänstepension

De som saknar tjänstepension har i medeltal cirka 25 procent lägre pension i jämförelse med de som har en tjänstepension. För ett typfall¹ född 1975 såväl som född 1990 handlar det om ungefär 5 000 kronor mindre i pension per månad livet ut. Ett sätt att kompensera för detta är eget sparande. Sätten att spara på är många och Pensionsmyndigheten går igenom flera av sparformerna i rapporterna *Spara till pension som företagare* och *Eget sparande till pension – en konsumentvägledning*. Den här promemorian går inte närmare in på de olika sparformerna utan belyser istället hur mycket mer någon som saknar tjänstepension behöver spara själv.

För de som saknar tjänstepension finns fortfarande möjligheten till att spara i ett individuellt pensionssparande (IPS) eller i en pensionsförsäkring.² Dessa två sparformer innebär ett skatteavdrag i deklarationen för sparbeloppet.³ Sparandet kan tidigast tas ut från 55 års ålder och normalt tas det individuella pensionssparandet eller pensionsförsäkringen ut i samband med den allmänna pensionen och tjänstepensionen. När det individuella pensionssparandet eller pensionsförsäkringen betalas ut beskattas det som inkomst av tjänst.

De exempel som redovisas i denna promemoria avser ett sparande med avdragsrätt, för att underlätta jämförelsen med sparandet i tjänstepensionen. Om sparandet sker med redan skattade medel räcker dock ett lägre sparbelopp för att uppnå samma pension. Exempelvis behöver 70 procent av sparbeloppen, och andelarna av lönen, som redovisas nedan sparas med skattade medel om marginalskatten är 30 procent.

För de allra flesta krävs ett sparande med avdragsrätt på minst 4,5 procent av inkomsten för att få samma pension som någon med samma lön och tjänstepension. För de som har inkomster som överstiger 41 750 kronor per månad (2020) krävs dock ett högre sparande vilket visas nedan i tabell 1.

Anställda utan tjänstepension bör begära att de kompenseras för detta genom att istället få en högre lön så att det kan spara själva. Frågan är dock hur mycket lönen måste öka om hela ökningen sparas i syfte att få samma pensionsutfall som om den anställde hade haft tjänstepension? För de flesta krävs en ökning med åtminstone 4 procent för att på detta sätt kompensera för avsaknaden av tjänstepension. Att ökningen är lägre än de 4,5 procent som många får avsatt till sin tjänstepension beror på att även inkomst- och premiepensionen ökar. För inkomster under 44 892 kronor per månad

¹ Beräknat utifrån två typfall med födelseår 1975 och 1990 med månadslön 30 000 kronor (2020) som går i pension vid riktålder, med respektive utan tjänstepension avtalspension SAF-LO eller (A)KAP-KL. Intjänandet till SAF-LO upphör vid 65 års ålder och till AKAP-KL vid 67 års ålder vilket medför att individen född 1990 förväntas få en tjänstepension något lägre än 5 000 kr/mån med SAF-LO och något högre än 5 000 kr/mån med AKAP-KL.

² Upp till 7,5 inkomstbasbelopp, vilket motsvarar 501 000 kronor 2020.

³ Avdraget för privat pensionssparande och pensionsförsäkring påverkar och minskar den beskattningsbara inkomsten men även underlaget, arbetsinkomsten, för jobbskatteavdraget.

(2020) kommer den ökade löneinkomsten medföra att nya allmänna pensionsrätter tjänas in som vid pensioneringen förstärker pensionen. I avsnittet nedan om ökad lön och eget sparande redovisas hur mycket högre lönen och därmed det egna sparandet behöver vara för att helt kompensera för en avsaknad av tjänstepensionen.

Eget sparande från befintlig inkomst

De med inkomster upp till 41 750 kronor per månad (2020) behöver spara minst 4,5 procent av lönen för att få ihop ett sparkapital som motsvarar den kollektivavtalade tjänstepensionens. För de med inkomster över 41 750 kronor per månad krävs ett högre sparande som andel av lönen eftersom avsättningen till kollektivavtalad tjänstepension är 30 procent av löneinkomster som överstiger 41 750 kronor per månad. En lön på 60 000 kronor per månad kräver ett sparande som är ungefär 12 procent av inkomsten för att sparandet ska motsvara inbetalningen till tjänstepensionen. Motsvarande sparkvot för en person som har en lön på 75 000 kronor per månad är ungefär 16 procent.

Tabell 1. Eget sparande som andel av löneinkomsten för att kompensera för utebliven framtida tjänstepension (2020)

Månadsinkomst	Sparande (med avdragsrätt)
0-41 750	4,5 %
45 000	6,3 %
50 000	8,7 %
55 000	10,6 %
60 000	12,3 %
75 000	15,8 %

Det egna sparandet minskar givetvis konsumtionsutrymmet under den period som sparandet sker. Konsumtionsmöjligheten minskas dock inte med hela sparbeloppet eftersom avdrag mot den beskattningsbara inkomsten medges för det individuella pensionssparandet och pensionsförsäkringen⁴. När sparandet sedan betalas ut beskattas det som inkomst av tjänst. Det innebär framförallt en fördel för de som idag betalar statlig inkomstskatt och som vid uttaget sannolikt får en lägre skatt. För de som inte betalar statlig inkomstskatt är fördelen med ett avdragsgillt sparande inte lika tydlig och

⁴ Uttag eller sparande påverkar inte den pensionsgrundande inkomsten. Avdraget påverkar och minskar dock den beskattningsbara inkomsten men även underlaget, arbetsinkomsten, för jobbskatteavdraget.

beror på vilken inkomstskatt som gäller när pensionsspararen väl tar ut pensionskapitalet. Att det individuella pensionssparandet är låst till 55 år kan för vissa vara en nackdel. Samtidigt är sparandet tänkt att vara till pension och för andra kan det därför vara bra att pengarna är låsta.

Eget sparande från ökad lön

Räkneexemplen nedan utgår från att individen gör avdrag i deklarationen för ett privat pensionssparande. Exemplen utgår från en person som har allt intjänande framför sig, i detta fall någon som antas vara född 1996, börjar arbeta vid 25 års ålder och går i pension vid 66 års ålder respektive vid den prognostiserade riktåldern för pension⁵.⁶ En löneökning som i sin helhet sparas kommer inte att påverka konsumtionsutrymmet under sparperioden, jämfört med utrymmet innan löneökningen, eftersom sparandet medger ett avdrag i deklarationen från den taxerade inkomsten.

I tabell 2 och 3 nedan redovisas hur stor inkomstökning och sparande som krävs vid dagens löneinkomst för att kompensera för att man saknar tjänstepension i sin anställning (i beräkningarna utgår vi från tjänstepensionsavtalet SAF-LO). Beloppen ska enbart ses som riktmärken då utfallet är beräknat enligt tidigare nämnda antaganden i exemplen. De sparade pensionsbeloppen motsvarar de inbetalningar som arbetsgivaren sätter av till dem som har kollektivavtalad tjänstepension. Tabellen nedan visar med andra ord vilken inkomstökning som krävs för att få samma pension med eget pensionssparande under förvärvsaktiv ålder som för den som har en tjänstepension via sin arbetsgivare. Inkomstökningen och sparandet kompenserar endast för avsaknad tjänstepension och inte för andra försäkringar som ingår i kollektivavtalen såsom sjukpension och ersättning i samband med dödsfall.

⁵ Riktåldern för pension för någon född 1996 beräknas vara 70 år. Lägsta åldern för att ta ut pensionen för någon född 1996 är 66 år.

⁶ Lönen antas öka med 1,8 procent per år framöver och avkastning på fonderat kapital efter avgifter är reallt 3,5 procent per år, vilket är i enlighet med prognosstandard. Beräkningarna är gjorda i Pensionsmyndighetens typfallsmodell.

Tabell 2. Löneinkomst och den inkomstökning och avdragsgillt pensionssparande som är nödvändig för att kompensera för utebliven framtida tjänstepension. Pensionering vid 66 års ålder och uttryckt i dagens lönenivå (2020)

Dagens löneinkomst (kronor per månad)	20 000	30 000	40 000	60 000	75 000
Inkomstökning som krävs och sparas avdragsgillt till pensionen (kronor, uttryckt i 2020 års nivå)	800	1 200	1 600	7 200	11 500
Inkomstökning som krävs och sparas avdragsgillt till pensionen (procent)	4	4	4	12	15,3

För inkomster upp till 41 750 kronor per månad (2020) behöver sparandet vara 4 procent vilket är lägre än de 4,5 procent som presenterades i tabell 1. Skälet är att löneökningen påverkar och höjer den pensionsgrundande inkomsten vilket i sin tur ökar den allmänna pensionen. För inkomster över 41 750 kronor per månad (2020) krävs ett större sparande för att kompensera för den uteblivna tjänstepensionen, som över inkomstgränsen är 30 procent av överskjutande lön. Samtidigt ger inkomster upp till 44 892 kronor per månad (2020) fortsatt ökad allmän pension vilket innebär att det ökade sparandet fortfarande inte behöver kompensera tjänstepensionen fullt ut. Vid inkomster över 44 892 kronor per månad (2020) behöver dock avsaknaden av tjänstepensionen kompenseras fullt ut med ökad lön.

Nedan redovisas motsvarande tabell för vilken inkomstökning som krävs för utebliven tjänstepension när pensionering sker vid den alternativa pensionsåldern.

Tabell 3. Löneinkomst och den inkomstökning och avdragsgillt pensionssparande som är nödvändig för att kompensera för utebliven framtida tjänstepension. Pensionering vid riktåldern för någon född 1996 (70 år) och uttryckt i dagens lönenivå

Dagens löneinkomst (kronor per månad)	20 000	30 000	40 000	60 000	75 000
Ökat sparande och inkomstökning som krävs (kronor, uttryckt i 2020 års nivå)	800	1 050	1 500	6 800	10 900
Ökat avdragsgillt sparande och inkomstökning som krävs (procent)	4	3,8	3,8	11,3	14,5

Skälet till att det krävs ett något lägre sparande i tabell 3 jämfört med tabell 2 är att inga nya pensionsrätter tjänas efter 65 års ålder i många kollektivavtalade tjänstepensionerna (inklusive tjänstepensionsavtalet SAF-LO som beräkningarna utgår ifrån) medan det egna sparandet i exemplet fortsätter även efter 65 års ålder fram till riktåldern för pension (70 år) i tabell 3.⁷

Spara ikapp tidigare år med avsaknad av tjänstepension

Om man aldrig haft tjänstepension vid tidigare anställningar är behovet inte bara att kompensera för framtida uteblivna inbetalningar till en tjänstepension, vilket presenterades i de tidigare exemplen, utan också att spara ikapp och kompensera för den historiska avsaknaden av tjänstepension.

Tabell 4 nedan visar hur mycket någon som aldrig haft tjänstepension måste spara av lönen från och med 2020 fram till pensioneringen⁸ för att få samma pension som någon som haft tjänstepension under hela arbetslivet. Exempelen utgår från att samtliga exempel börjat tjäna in till sin tjänstepension vid 23 års ålder och att de haft en löneutveckling som följt

⁷ För statligt anställda födda 1988 eller senare (PA 16 avd 1) ges pensionsrätter till 67 år eller beslutad LAS-ålder (68 från om med oktober 2020). Exempel på undantag: För anställda inom kommun och region födda 1985 (KAP-KL) ges pensionsrätter till 67 år eller från juli 2020 beslutad LAS-ålder plus ett år. För anställda inom kommun och region födda 1986 eller senare (AKAP-KL) ges pensionsrätter så länge man arbetar, oavsett ålder.

⁸ Beräkningen utgår från att intjänandet till tjänstepensionen sker till pensionstillfället.

genomsnittet i samhället fram till den lön de har idag.⁹ Vidare antas avkastningen på tjänstepensionen historiskt följt den genomsnittliga fondavkastningen i Sverige.

Tabell 4 Eget sparande som andel av löneinkomsten för att kompensera för utebliven historisk och framtida tjänstepension (2020)

Månadsinkomst	Född 1990	Född 1980	Född 1970	Född 1960
0 - 41 750	5,60 %	10 %	15 %	40 %*
45 000	7,70 %	13 %	19 %	47 %*
50 000	10,6 %	17 %	23 %	57 %*
55 000	13 %	20 %	28 %	64 %*
60 000	15 %	23 %	31 %*	70 %*
75 000	19 %	29 %	38 %*	84 %*

* Sparandet med avdragsrätt kan dock högst ske upp till 35 procent av inkomsten.

I tabell 5 nedan redovisas den beräknade tjänstepensionsbehållningen under 2020 för den som haft tjänstepension sedan 23 års ålder, uttryckt som en helt premiebestämd tjänstepension vars avkastning följt genomsnittet på fondmarknaden.

Tabell 5 Beräknat tjänstepensionskapital 2020 beroende på lön och födelseår

Dagens löneinkomst (kronor per månad)	20 000	30 000	40 000	60 000	75 000
Född 1990	115 tkr	172 tkr	229 tkr	834 tkr	1 323 tkr
Född 1980	313 tkr	470 tkr	626 tkr	1 386 tkr	1 988 tkr
Född 1970	378 tkr	567 tkr	756 tkr	1 552 tkr	2 179 tkr
Född 1960	628 tkr	943 tkr	1 257 tkr	2 198 tkr	2 887 tkr

⁹ Det innebär således att personen född 1980 med en lön på 75 000 kronor idag antas ha haft en ingångslön på 55 000 kronor i månaden och personen född 1960 med en lön på 30 000 kronor i månaden antas ha haft en ingångslön på ungefär 20 000 kronor i månaden, uttryckt i fasta priser

www.pensionsmyndigheten.se